

2020 / Vol:6, Issue:31 / pp.1472-1489

RESEARCH ARTICLE

Arrival Date : 01.08.2020

Published Date : 15.10.2020

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.31589/JOSHAS.408>

Reference : Bayar, A. & Topal, M. (2020). "Müdür Yetkili Öğretmen Olarak Görev Yapan Öğretmenlerin Bu Uygulamaya Yönelik Görüşleri", Journal Of Social, Humanities and Administrative Sciences, 6(31):1472-1489.

MÜDÜR YETKİLİ ÖĞRETMEN OLARAK GÖREV YAPAN ÖĞRETMENLERİN BU UYGULAMAYA YÖNELİK GÖRÜŞLERİ

The Opinions Of Teachers Who Work As The Principal Authorized Teachers On This Application

Doç. Dr. Adem BAYAR

Amasya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Amasya/TÜRKİYE

Merve TOPAL

Amasya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel Eğitim Bölümü, Amasya/TÜRKİYE

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, müdür yetkili öğretmenlerin bu uygulamaya yönelik görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı desenlerinden biri olan olgu bilim deseni ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik tekniği kullanılarak oluşturulmuştur. Bu bağlamda Niğde, Amasya, Muş, Bingöl, Erzurum, Ankara, Diyarbakır, Manisa, Şanlıurfa, Kahramanmaraş ve Ağrı'da müdür yetkili öğretmen olarak görev yapan veya daha önce bu görevi yapmış olan 12 katılımcı ile çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 10 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile analiz edilmiştir. Buna göre araştırmacılar katılımcıların müdür yetkili öğretmenliğin daha çok olumsuz yönleri üzerinde durduklarını bulmuşlardır. Bulgulardan ulaşılan en önemli sonuç, müdür yetkili öğretmenliğin idarecilik-egitim öğretim süreci açısından bir bütün olarak ele alındığı ve bunlardan herhangi birinden kaynaklı sorunun diğerlerini de olumsuz etkilediğidir.

Anahtar Sözcükler: Birleştirilmiş Sınıf, Müdür Yetkili Öğretmen, Sınıf Öğretmenleri

ABSTRACT

The aim of this research is to reveal the opinions of principal authorized teachers about this practice. The current research has been carried out with phenomenology design, which is one of the qualitative research approach designs. The study group of this research has been created using the maximum diversity technique, one of the purposeful sampling methods. In this context, the researchers have worked with 12 participants who have been hired as principal teachers in Niğde, Amasya, Muş, Bingöl, Erzurum, Ankara, Diyarbakır, Manisa, Şanlıurfa, Kahramanmaraş, and Ağrı, or who have previously held this position. A semi-structured interview form consisting of 10 questions has been used as a data collection tool in this research. The gathered data has been analyzed by descriptive analysis technique. Accordingly, the researchers have found that the participants focused more on the negative aspects of being principal teacher. The most important conclusion reached from the findings is that the principal teacher education is handled as a whole in terms of administration-education process-student; the problem arising from any of these affects the others negatively.

Keywords: Unified Classroom, Principal Authorized Teacher, Classroom Teachers

1. GİRİŞ

İnsanların davranışlarında bireysel yaşantıları neticesinde amaçlı olarak istendik yönde değişiklik yapma süreci olarak tanımlanan eğitim (Ertürk, 1982); ancak çevresel etmenlerin ayarlanması ile daha etkili olur (Sönmez, 1994). Bu gerçeklik, okul denilen kurumların oluşmasına neden olmuştur. Çünkü okul ile birlikte eğitimin nihai amacı; bireylerin bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirmek; onları hayata hazırlamak ve bireylerin bir mesleğe sahip olmalarına yardımcı olmaktır (Kürkçü, 2017; Kürkçü, Ağca, Çakır ve Vural, 2018).

Milli Eğitim Bakanlığı'nın (MEB), 2019'da tüm okulları tam gün eğitime geçirme politikası devam etmektedir. Fakat yapılan çalışmalar sonucu 150 bine yakın öğrencinin halen farklı sınıf düzeyindeki

öğrencilerle birlikte okumak zorunda kaldığı görülmektedir. Bakanlık, bir açıklamasında çoğunluğu köy okullarında olmak üzere 6 binin üzerinde öğretmenin birden fazla sınıf düzeyine aynı anda eğitim vermeye çalıştığını belirtmektedir. MEB'in verilerinde, 2016-2017 eğitim-öğretim döneminde Türkiye genelinde iki sınıf bir arada okuyan öğrenci sayısı 98 bin 732 olarak yer almıştır. Üç sınıf bir arada okuyan öğrenci sayısı 4 bin 423, dört sınıf bir arada okumak zorunda kalan öğrenci sayısı ise 31 bin 165 olarak ifade edilmiştir (www.mebpersonel.com).

2019 yılında Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) sunulan önergede birleştirilmiş sınıflı okul (BSO)'ların sorunlarına değinilmiş, "2002-2019 yılları arasında birleştirilmiş sınıflarda yılda kaç kişi eğitim görmektedir?, 2002-2019 yılları arasında birleştirilmiş sınıflarda eğitim görenlerin yükseköğretime devam edenlerin oranlarını yıllara göre verir misiniz?, Birleştirilmiş sınıflar uygulamasının sona erdirilmesi için kaç öğretmen gerekmektedir?, Birleşmiş sınıfların bulunduğu okullarda araç, gereç ve teknoloji eksiklerinin tamamlanması için 2018 ve 2019 yıllarında ne kadar harcama yapılmıştır?, Eğitim-öğretim ve okul yönetimi görevleri sebebiyle tükenmişlik yaşayan öğretmenlerin yükü nasıl azaltılacaktır?" soruları ilgililere yöneltilmiştir (www.ogretmenlersitesi.com).

Birleştirilmiş sınıflı okulların (BSO) veya köy okullarının ülkemizin geleceği ile ilgili bir konu olduğunu belirten Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, 2023 Eğitim Vizyonu'nda da imkanı zayıf olan okullara, öğretmen eğitimine, öğrenme güçlüğü olan çocuklara yatırım hedeflerinin bulunduğunu vurgulamıştır. Milli Eğitim Bakanı Ziya Selçuk, köy okullarını güçlendirmekle ilgili yeni bir azim ve çaba içinde olduklarına işaret ederek birleştirilmiş sınıflardaki okullardaki 7 bin öğretmenin tamamına ulaşmayı hedeflediklerini dile getirmiştir (www.kamujans.com).

MEB 2023 vizyon belgesinde "Okul birimi şartlar dâhilinde olabildiğince özerkleştirilerek şahsiyet bulmalıdır. Bu süreçte en kritik aktör okul yöneticisidir. Yönetici hem okulun mevcut kapasitesini yok edebilecek hem de çok sınırlı imkânlardan hayal ve hayat üretebilecek kişidir. Okulun kimliğini bulma aşamasında her okul, yöneticisi kadar okuldur. Bu nedenle yetkinin ötesinde okul yöneticisinin okuldaki çocuktan veliye kadar güvene ve uzmanlığa dayalı etki gücü belirleyicidir." şeklinde bir ifade belirtilmiştir (http://2023vizyonu.meb.gov.tr/).

Fakat günümüzde BSO için ne ayrı bir yönetmelik ne de ayrı bir eğitim programı vardır. Sekiz yıllık zorunlu eğitime geçilmesiyle birlikte bağımsız ilkokullar için hazırlanan programların BSO'larda da bire bir uygulanması istenmektedir. Mevcut durumda birleştirilmiş sınıfla eğitim vermeye çalışan okulların çok büyük bölümü tek öğretmenli okullardır. Hazırlanan programı tek öğretmenin yine aynı sürede ve oldukça kısıtlı imkanlarla uygulaması beklenmektedir. Öğretmenlerin iki veya daha fazla sınıfa bir arada eğitim vermesi oldukça güçken bir de buna müdür yetkililik görevi eklenince öğretmenlerin iş yükü artmakta ve eğitim öğretim işlemlerinde aksaklıklar meydana gelmektedir (Elma, 2013). Bu süreçte öğretmenin yaşadığı zorluklar göz ardı edilmektedir (www.ogretmenlersitesi.com). Araştırmacılar, bu nedenlerle müdür yetkili öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara değinmek için müdür yetkililik uygulaması ile ilgili bir araştırma yapma ihtiyacı duymuşlardır.

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu başlık altında sırasıyla müdür yetkili öğretmenliğin tanımına, milli eğitim sistemindeki yerine, müdür yetkililik uygulamasının gerekçelerine ve bu uygulamanın sonuçlarına yer verilmiştir.

2.1. Müdür Yetkili Öğretmenliğin Tanımı

Temel eğitimden yükseköğretime kadar bakıldığında MEB'e bağlı tüm okullarda idari işleri yönetecek müdür ve müdür yardımcıları bulunmaktadır. Fakat bu durum birleştirilmiş sınıflı okullarda farklılık göstermektedir (Keser Özmantar ve Civelek, 2017). Birleştirilmiş sınıflı okullarda çoğunlukla bir veya iki derslik vardır ve idari işlerin yürütüleceği bir oda bulunmaktadır (Çam Tosun ve Filiz, 2017). Bu okullarda norm kadroya bağlı bir okul müdürü yoktur. Bu nedenle okul müdürünün yetki ve sorumluluklarını kurumda bulunan okul öncesi veya sınıf öğretmenlerinden biri üstlenmektedir.

MEB Okul Öncesi Eğitim ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği 39. maddesinde okul müdürünün görev, yetki ve sorumlulukları;

"Müdür; okulun öğrenci, her türlü eğitim ve öğretim, yönetim, personel, tahakkuk, taşınır mal, yazışma, eğitici ve sosyal etkinlikler, yatılılık, bursluluk, taşınabilir eğitim, güvenlik, beslenme, bakım, koruma, temizlik, düzen,

nöbet, halkla ilişkiler ve benzeri görevler ile Bakanlık ve il/ilçe millî eğitim müdürlüklerince verilen görevler ile görev tanımında belirtilen diğer görevlerin yerine getirilmesini sağlar.”

şeklinde ifade edilmektedir. Yine aynı yönetmeliğin 43.maddesinde;

“Okul öncesi ve ilköğretim kurumu öğretmenleri, kendilerine verilen grup/sınıf/şubede eğitim ve öğretim faaliyetlerini, eğitim ve öğretim programında belirtilen esaslara göre planlamak ve uygulamak, ders dışında okuldaki eğitim ve öğretim işlerine etkin bir biçimde katılmak ve bu konularda mevzuatta belirtilen görevleri yerine getirmekle yükümlüdür.”

öğretmenin görev ve sorumlulukları belirtilmiştir (www.mevzuat.gov.tr).

Müdür yetkili öğretmenler ise ilgili maddelerdeki tüm görev, yetki ve sorumlulukları tek başlarına üstlenmektedir. Okulun ve eğitim öğretim süreci ile ilgili işlemlerin tamamı onlara yüklenmekte; yeri geldiğinde memurluk, yeri geldiğinde hizmetlilik yapmaktadırlar. Ayrıca müdür yetkili öğretmenler rehberlik hizmetleri, çevrenin kültür merkezliği, sağlıkla ilgili işlerin yürütülmesinde de rol almaktadırlar (Kubanç ve Şama, 2017).

MEB, müdür yetkili öğretmeni bağımsız müdürlüğü bulunmayan ilkokullarda sınıf öğretmenlerinden birinin müdür yetkili olarak görevlendirilmesi şeklinde tanımlar. Yani müdür yetkili öğretmen müstakil bir okulda yürütülen vizyon, misyon, gündelik sorunlar, evrak işleri gibi görevleri yerine getirmenin yanında eğitim öğretim işlerine de dahil olur (Üstün ve Çam, 2016). İşleri tepeden yürütmek yerine işin içinde yer alır. Müdür yetkili öğretmenlerin köyde görevli olmaları, oraya özgü yönetim biçimini de benimsemelerini gerektirmektedir. Okulun, köyün bir parçası olduğunu kabul etmelidirler (Samancı, 2016).

Müdür yetkili öğretmenlerin idari görev ve sorumlulukları özetle göreve başlama-görevden ayrılma işlemlerini yapmak, öğrenci kayıtlarını almak, gelen giden evrak defterlerini tutmak, sınıf defterlerinin günlük kontrollerini yapmak, veliler ile iletişimde olmak, öğrenci devamsızlıklarını takip etmek, nöbet çizelgelerini hazırlamak, öğretmen devam çizelgelerini oluşturmak, ek ders çizelgelerini hazırlamak, belirli gün ve haftalar etkinliklerini planlamak, okul aile birliği işlemlerini yürütmek, rehberlik planlarını oluşturmak, karne işlemlerini yapmak ve resmi yazışmaları yürütmek şeklinde ifade edilmektedir (Erdem, 2019; Samancı, 2016; Ünver, 2015).

2.2. Müdür Yetkili Öğretmenliğin Eğitim Sistemindeki Yeri

Müdür yetkili öğretmenlikten önce birleştirilmiş sınıflı okul olgusunun ele alınması gerekmektedir. Çünkü müdür yetkili öğretmenlik uygulaması birleştirilmiş sınıflı okullar sonucu ortaya çıkmış bir durumdur.

Yapılan araştırmalara bakıldığında ilkokulların yüzde ellisine yakınının birleştirilmiş sınıflı okullar olduğu görülmektedir. MEB'in 2016-2017 verilerine göre Türkiye'deki birleştirilmiş sınıflarda öğrencilerin 135 bin 924'i öğrenim görmekte, öğretmenlerin ise 6.603'ü görev yapmaktadır (Erdem, 2019). Bu durum BSO uygulamasının tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de yaygın olduğunu göstermektedir (Keser Özmantar ve Civelek, 2017).

Bu uygulamanın Türkiye'deki gelişimine bakıldığında Cumhuriyet dönemine kadar gidilmesi gerekmektedir (Samancı, 2016; Şahin, 2015). Cumhuriyetin ilanı ile birlikte eğitime verilen önem de artmıştır. 1930 yılında Köy Mektepleri Müfredat Programı yürürlüğe girmiştir. Burada bir, iki veya üç öğretmenin bulunduğu okullarda öğretimin nasıl yapılacağına dair esaslar belirtilmiştir. 1939 yılında I.Maarif Şurası'nda Köy Okulları Programı Projesi hazırlanarak 1948 yılına kadar uygulanmıştır. 1948'de bu proje ilkokullar ile birleştirilerek İlkokul Programı oluşturulmuştur. 1950-1968 yılları arasında köy okulları için çalışmalar yapılmış ve başka ülkelerdeki uygulamalar incelenmiştir (Samancı, 2016; Şahin, 2015). Bu incelemelerden biri de Amerika Birleşik Devletleri'nde yapılmıştır. 1952 yılında 25 eğitimci köy eğitimi üzerine incelemelerde bulunmak amacıyla Florida Üniversitesi'ne gönderilmiştir. Grup, Prof. Wofford ile birlikte tamamladıkları çalışmalarını raporlaştırmışlardır. Raporunda Birleştirilmiş Sınıflı Köy Okulu Program Taslağı'na da yer verilmiştir. Bu rapor BSO için son kırk yılda önemli rol oynamıştır (Summak, Summak ve Gelebek, 2011). Bu taslak 1962-1968 yılları arasında birçok okulda denenmiş ve geliştirilerek uygulamaya konmuştur. Bu programda BSO'ya yönelik kolaylıklar da sağlanmıştır. 2000-2001 eğitim-öğretim yılına kadar Birleştirilmiş Sınıflar Programı, İlköğretim programının içinde ayrı ele alınmış (Samancı, 2016; Şahin, 2015); yapılan değişikliklerle eğitim öğretimde bütünlüğün sağlanması ve müfredattan doğan uyumsuzlukların giderilmesi için tüm ilköğretim okullarında aynı programın uygulanması kararlaştırılmıştır. (Samancı, 2016).

2011-2012 eğitim-öğretim yılında 4+4+4 sistemine geçilerek 5. sınıflar ortaokula devredilmiştir. 2014-2015 eğitim-öğretim yılından itibaren de her dersin kitabı ayrılarak dersler müstakil okullardaki gibi işlenmeye başlamıştır (Samancı, 2016).

Türk eğitim tarihine bakıldığında öğretmen yetiştirilmede yapılan çalışmaların temellerinin çok eski tarihlere dayandığı görülmektedir. 1848 yılından bugüne farklı farklı uygulamalara sahip olunan öğretmen yetiştirme görevi günümüzde tamamen eğitim fakülteleri bünyesinde devam etmektedir. Bu bağlamda, 2017 yılına kadar uygulanmakta olan YÖK programında dördüncü sınıfta yer alan ve zorunlu olan Birleştirilmiş Sınıflarda Öğretim dersi yeni programda kaldırılmıştır. Bu dersin yerine Alternatif Eğitim Uygulamaları adlı ders getirilerek içeriğinde birleştirilmiş sınıflara ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Fakat birleştirilmiş sınıflarda öğretim özellikle ilk atama ile Doğu ve Güneydoğu bölgelerinde görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları bir gerçekliktir ve bu konuda öğretmen adaylarının yeterince hazırlanmaları gerekmektedir (Yurdakal, 2018). Sınıf öğretmeni adaylarını mesleğe hazırlamak amacıyla YÖK programında bulunan diğer dersler Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamaları dersleridir. Fakat bu derslerin ne kadarının merkezlerde ne kadarının köylerde yapılacağına dair bir kesinlik yoktur (Bilir, 2008). Görüldüğü üzere yapılan çalışmalarda sınıf öğretmenlerini müdür yetkili öğretmenliğe ve birleştirilmiş sınıf gerçeğine hazırlayan kapsamlı bir program mevcut değildir.

2.3. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Nedenleri

Türkiye’de birleştirilmiş sınıflarda eskiden beri eğitim öğretim işlemleri yürütülmektedir. Cumhuriyet dönemine bakıldığında bu uygulamayı gerektiren 3 temel neden görülmektedir (Erdem, 2019). Bunlar; öğrenci sayısının az olması, öğretmen sayısının az olması ve dersliklerin yetersiz olması (Çam Tosun ve Filiz, 2017; Erdem, 2019; Samancı, 2016; Şahin, 2015; Taşdemir, 2012) iken günümüzde ise en önemli etken öğrenci sayısının azlığıdır (Erdem, 2019).

BSO uygulaması köyde yaşayan öğrencilere eğitim hizmeti götürülmesi ve eğitim hakkını kullanmalarına imkan vermesi bakımından önemli bir uygulamadır. Bunların yanı sıra bu uygulamanın geçmişten günümüze yaygınlaşmasının nedenlerini Erdem (2019) şu şekilde sıralamıştır;

- i. Birleştirilmiş sınıfların oluşmasında ilk neden belki de öğretmen sayısının yeterli olmayıştıydı. Öğretmen sayısındaki bu yetersizlik özellikle köy gibi küçük yerleşim yerlerinde “birleştirilmiş sınıflarda öğretimi” zorunlu hale getirmiştir.
- ii. Diğer bir neden ülkemizdeki “köyden kente” göç olgusu ve bunun beraberinde getirmiş olduğu birtakım sorunlardır... Köyden kente göçün köy için eğitim açısından getirdiği sorun ilköğretim çağı çocuk nüfusunun azalmasıdır. Azalan ilköğretim çağı çocuk sayısı öğretimde sınıfları birleştirmeyi gerektirmiştir.
- iii. Öğrenci sayısı az olan köy okullarına müstakil sınıflar açmak için öğretmenler göndermek ekonomik açıdan da ekonomiye artı bir masraftır. Bunun yerine birden fazla sınıflı birleştirilerek öğretim yapmak daha ekonomiktir.
- iv. Yakın zamanda uygulamaya geçilen “taşınabilir eğitim” yerine öğrenci azlığından kapanan köy okullarının açılması da “birleştirilmiş sınıflı okulları”ni gündeme getirmektedir. Öğrencisi az olan köylerde birleştirilmiş sınıflı öğretim söz konusudur.

Ayrıca kırsal kesimlerdeki yerleşim yerlerinin birbirlerine uzak olması, ulaşım güçlüğü, iklim koşullarından kaynaklanan sorunlar, okul binalarının fiziki yetersizlikleri gibi nedenlerle, bu bölgelerde yaşayan çocukların eğitim ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla BSO uygulamasına yer verilmektedir (Samancı, 2016).

Birleştirilmiş sınıflı okullar müstakil okul olarak sayılmamaktadır. Bu nedenle mevzuatda da belirtildiği gibi bu okullarda bir müdürlük kadrosu bulunmamaktadır. Müdür yetkili öğretmenler, müstakil okullarda işleyen vizyon, misyon, gündelik sorunlar, evrak işleri gibi görevlerinin yanında eğitim öğretim işleri ile de yükümlüdürler (Üstün ve Çam, 2016). Yukarıdaki gerekçelere bakıldığında birleştirilmiş sınıflı okullar var olmaya devam ettiği sürece müdür yetkili öğretmenliğin de devam edeceği anlaşılmaktadır.

2.4. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Sonuçları

Müdür yetkili öğretmenler, birleştirilmiş sınıflarda hem idari işlerin yürütülmesinde hem de eğitim öğretim sürecinde aktif olarak yer almaktadırlar. Bu durumun bazı olumlu ve olumsuz sonuçları ortaya çıkmaktadır.

Öncelikle farklı sınıf düzeyindeki öğrencilerin bir arada bulunması onların birbirleriyle etkileşimini ve iletişimini artırmaktadır (Erdem, 2019). Bu etkileşimin ders sürecine olumlu yansımaları öğretmenlerin de iş yükünü hafifletmektedir. Ayrıca ödevli dersler sayesinde öğrencilerde kendi kendine çalışma ve öğrenme becerisi de gelişmektedir (Samancı, 2016). İdari işleri ve öğretim sürecini bir arada yürütmenin tek yolu iyi bir planlamadan geçmektedir. Müdür yetkili öğretmenlik öğretmenlerde zamanı etkili kullanabilmenin yanında iyi bir planlayıcı olma özelliği de kazandırmaktadır. Yine bu okullarda öğrenci sayısının azlığı da öğretmenler için bir avantaj oluşturmaktadır. Sınıfın gerisinde kalmış öğrencilerle ilgilenmek, kalabalık sınıflara kıyasla daha kolaydır (Samancı, 2016). Birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim öğretim süreci iyi planlanıp yürütüldüğünde öğrencilerin gelişimlerine büyük katkı sağlamaktadır (Şahin, 2015).

Müdür yetkililik uygulamasının olumlu sonuçlarının yanında bazı sınırlılıkları da göze çarpmaktadır. İlk göze çarpan sorun öğretmenlerin iş yükünün artmasıdır (Bilir, 2008; Erdem, 2019; Samancı, 2016; Summak, Summak ve Gelebek, 2011; Şahin, 2015). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerin sorumlulukları, müstakil okullarda görev yapan öğretmenlere göre daha fazladır. Bir de müdür yetkili öğretmenlik yapıyorsa bu sorumluluklara idari işlerin de yükü eklenmekte (Samancı, 2016) öğretim ve yönetim görevlerini bir arada götürmek zorundadır (Şahin, 2015). Üstelik bu öğretmenlere müdür yetkililik görevi ile ilgili herhangi bir eğitim verilmemekte, rehberlik edilmemektedir (Bilir, 2008).

Dal'ın (2016) araştırmasına göre müdür yetkili öğretmenler genellikle okulla ilgili fiziki işlerde (tadilat, tamirat, bahçe düzenlemeleri, temizlik işleri vb.) sorunlar yaşamaktadırlar. Okul evrak işi ve işlemlerinde bazı konularda (görevlendirme, izin işlemleri vb.) sorun yaşadıklarını dile getiren müdür yetkili öğretmenler, eğitim öğretim sürecinde ise en çok ders araç gereç temini, rehberlik hizmetleri, kaynaştırma eğitimi gibi konularda sıkıntı yaşamaktadırlar (Dal, 2016). Ayrıca, sınıf yönetimi, farklı düzeylerdeki öğrencilerin ihtiyaçlarına yönelik öğretim ortamları hazırlamak, uygun yöntem ve araç bulmak, müfredatı yetiştirememek gibi zorluklar da eklenebilmektedir (Bilir, 2008).

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, birleştirilmiş sınıflarda görev yapan öğretmenlerinin müdür yetkililik uygulamasına yönelik görüşlerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırma boyunca aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Müdür yetkili öğretmenlik nedir?
2. Müdür yetkili öğretmenlik uygulamasına yönelik sorunlar nelerdir?
3. Müdür yetkili öğretmenlik uygulaması ile ilgili sorunların üstesinden gelmek için neler yapılmalıdır?

3. YÖNTEM

Araştırmada kullanılan yöntem, araştırma deseni, çalışma grubu, araştırmacıların rolü, veri toplama araçları ve analizi bu başlık altında ele alınmıştır.

3.1. Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışma, nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma; olayların doğal ortamı içinde gerçekçi bir şekilde ele alınmasına olanak sağlayan bir yöntemdir (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Nitel araştırma sürecinde problem durumu belirlenir, sorular sorularak detaylandırılır, çalışma grubu belirlenir, araştırmacı katılımcı rolündedir, uygun veri toplama araçları seçilir, yorumlama yapılır ve sonuca ulaşılır. Veri toplama sürecinde çevreyle, süreçle ve algılarla ilgili veriler toplanır. Veriler toplanırken görüşme, gözlem ve dokümanların incelemesi yapılır (Büyüköztürk, Kılıç, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2019; Creswell, 2020; Yıldırım ve Şimşek, 2018). Araştırmacılar bu yaklaşımda çalıştıkları ve gördükleri sürecin bir parçası olurlar (Büyüköztürk vd., 2019). Nitel araştırmacılar, insanların deneyimlerini oluşturma süreçlerini, onları yorumlama şekillerini, nasıl anlamlar yüklediklerini incelerler (Merriam, 2018). Araştırmacılar başkalarının deneyimlerini incelerken kendi deneyimlerini de şekillendirmiş olurlar (Patton, 2014).

3.2. Araştırma Deseni

Bu araştırma nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak düzenlenmiştir. Olgubilimsel araştırmalar, araştırmada yer alan kişiler tarafından tanımlanan bir olgu hakkında insan deneyimlerini ortaya çıkarmak için uygulanan bir desendir (Creswell, 2020). Yani olgubilim; bireysel farklılıklardan kaynaklanan deneyimleri ön plana çıkararak, ilgili fenomeni yeniden tanımlar (Patton, 2014). Aslında bildiğimiz fakat tam olarak anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlar. Veri kaynakları genellikle araştırmının konusu olan olguya yönelik yaşanmışlığı olan kişi ya da gruplardır. Olgubilim araştırmaları kesin ve genellenebilir sonuçlar vermez; fakat, bir olguyu daha iyi tanımamıza ve anlamamıza yardımcı olur (Yıldırım ve Şimşek, 2018).

3.3. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu; amaçlı örneklem yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme tekniği; az sayıda katılımcının bulunduğu bir örneklem ile incelenen problemle ilgili olarak kendi içinde benzer, farklı durumların belirlenerek çalışmanın bu durumlar üzerinde yapılmasıdır (Patton, 2014). Böyle bir araştırma sonucunda ortaya çıkabilecek bulgular ve sonuçlar diğer bir başka yöntemle ulaşılan sonuçlardan daha zengindir. Maksimum çeşitliliğe dayalı örneklem oluşturulurken amaç, genelleme yapmak değildir; tam tersine çeşitlilik gösteren durumlar arasında herhangi bir ortak noktaların olup olmadığını bulmaya çalışmak ve bu çeşitliliğe göre problemi farklı boyutlarıyla ele almaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Patton'a (2014) göre böyle bir örneklem oluşturmanın iki yararı vardır; örnekleme dahil her durumun kendine özgü boyutlarının ayrıntılı bir biçimde ifade edilmesi ve büyük farklılıklar gösteren durumlar arasında oluşabilecek ortak temaların ortaya çıkarılmasıdır. Bu bağlamda araştırmanın çalışma grubu oluşturulurken katılımcıların görev yaptığı iller, mesleki kıdemleri, müdür yetkililiğe esas görev süreleri bakımından maksimum çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya halen müdür yetkili öğretmenlik yapan veya daha önce yapmış olan toplam 12 kişi katılmıştır. Katılımcılara ait bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Şehir	Mesleki Kıdem	Müdür Yetkililik Süresi	Kurumda Çalışan Öğretmen	Mezun Bölüm	Olunan
M1	32	Erkek	Niğde	8	4 yıl	3	Sınıf Öğretmenliği	
M2	35	Kadın	Amasya	14	8 yıl	2	Sınıf Öğretmenliği	
M3	28	Kadın	Bingöl	6	1 yıl	3	Sınıf Öğretmenliği	
M4	28	Erkek	Muş	6	1,5 yıl	2	Sınıf Öğretmenliği	
M5	31	Erkek	Ankara	6	2 yıl	3	Sınıf Öğretmenliği	
M6	24	Kadın	Erzurum	1	1 yıl	1	Sınıf Öğretmenliği	
M7	26	Kadın	Diyarbakır	1	7 ay	1	Sınıf Öğretmenliği	
M8	30	Kadın	Manisa	6	2,5 yıl	3	Sınıf Öğretmenliği	
M9	34	Erkek	Amasya	12	6 yıl	1	Sınıf Öğretmenliği	
M10	27	Kadın	Şanlıurfa	4	3 yıl	3	Sınıf Öğretmenliği	
M11	31	Erkek	Kahramanmaraş	11	3 yıl	3	Sınıf Öğretmenliği	
M12	32	Erkek	Ağrı	10	1 yıl	2	Sınıf Öğretmenliği	

Tablo 1'de görüldüğü gibi katılımcıların cinsiyetleri bakımından eşitlik sağlanmaya çalışılmıştır. Katılımcıların tamamı sınıf öğretmenliği mezunu olup 2019-2020 eğitim öğretim dönemi süresinde farklı illerde görev yapmaktadırlar. Katılımcıların mesleki kıdemleri ve müdür yetkililik süreleri bakımından da çeşitlilik göze çarpmaktadır. Etik kurallar çerçevesinde katılımcıların kimliğini ortaya çıkaracak herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Katılımcılar M1, M2, M3... ve M12 şeklinde kodlanmıştır.

3.4. Araştırmacının Rolü

Birinci araştırmacı mesleğinin ilk yıllarında MEB'e bağlı bir köy okulunda müdür yetkili öğretmen olarak görev yapmıştır. Bu deneyimlemesi esnasında birçok zorlukla karşılaşan araştırmacı, müdür yetkili öğretmenlik uygulamasına dikkat çekmek için bu çalışmayı gerçekleştirmeye karar vermiştir.

İkinci araştırmacı ise altı yıllık meslek hayatının iki yılında müdür yetkili öğretmen olarak görev yapmıştır. Farklı müstakil okullarda görev aldıktan sonra halen birleştirilmiş sınıflı bir okulda çalışmaktadır. Bu süreçte müstakil okullar ile birleştirilmiş sınıflı okullar arasındaki öğrenci, öğretmen ve idari görevler açısından kaynaklanan farklılıkları gözlemleme imkanı bulmuştur. Müdür yetkili öğretmen olarak yaşadığı zorluklara ve

çevresinde de benzer sorunları yaşayan meslektaşlarının durumlarına dikkat çekmek amacıyla böyle bir çalışma yapma ihtiyacı hissetmiştir.

3.5. Verilerin Toplanması

Olgubilim araştırmalarında başlıca veri toplama aracı görüşmedir. Bu araştırmada da veri toplama amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile araştırmacı, katılımcı ile belirlenen bir konuyu keşfetmeye çalışır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Bu görüşme tekniğinde sorular esnek, yarı yapılandırılmış görüşme sorularının olduğu bir form kullanılır ve önceden belirlenmiş kalıplar yoktur (Merriam, 2018).

Bu araştırmada kapsamlı bir literatür çalışması yapılarak ve uzman görüşleri alınarak araştırmacılar tarafından hazırlanan ve 12 sorudan oluşan bir görüşme formu kullanılmıştır. Soruların Türkçe kurallarına uygun olup olmadığı ile ilgili bir Türkçe öğretmenine danışılmıştır. Hazırlanan sorular 3 müdür yetkili öğretmene sorularak pilot uygulaması yapılmıştır ve soruların anlaşılabilirliği test edilmiştir. Pilot uygulamaya katılan öğretmenler çalışmaya dahil edilmemiştir. Öncelikle katılımcılara yönelik bilgiler elde etmek amacıyla katılımcılardan demografik bilgiler istenmiş; devamında ise açık uçlu sorulara yer verilerek derinlemesine bilgi edinmek amaçlanmıştır.

Türkiye'nin içinde bulunduğu Covid-19 salgını nedeniyle ülke genelinde bazı kısıtlamalar yaşanmaktadır. Bu kısıtlamalar eğitim-öğretim sürecini de olumsuz etkilemiştir. Ülke genelinde okullarda uzaktan eğitim sürecine geçilmiştir. Bu nedenle yüz yüze yapılması planlanan görüşmeler çeşitli web araçlarıyla yapılmıştır.

3.6. Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Bu tekniğin kullanılmasındaki neden; verilerin belirlenen temalara göre özetlenmesine ve yorumlanmasına olanak sağlamasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Böylece verileri çözümlmek daha kolay olur. Betimsel analizde görüşme transkriptleri, doküman metinleri ve gözlem notları doğrudan alıntılarla probleme ilişkin veriyi üst tema, kategori ve alt tema altında anlamak esastır. Araştırmada toplanan verilerden doğrudan alıntılar yapılarak veriler okuyucuya betimsel bir tarzda sunulur. Belirlenen bazı temalar ve temalar arası ilişkiler de ortaya konulabilir (www.nirvanasosyal.com/). Araştırmacılar tarafından görüşmelerden elde edilen veriler birçok kez okunarak benzer kavramlar bir araya getirilmiş, kodlar ve kategoriler oluşturulmuştur. Bunlar önceden belirlenen temalarla ilişkilendirilerek analiz edilmiştir. Ayrıca dikkat çeken katılımcı görüşlerine de bulguları desteklemek amacıyla yer verilmiştir.

4. BULGULAR

Bu araştırma dahilinde elde edilen bulgular araştırma sorularına yönelik hazırlanan görüşme sorularına göre aşağıda sırasıyla ele alınmıştır.

Görüşme sorularından birincisi olan “Müdür yetkili öğretmenliği nasıl tanımlarsınız?” sorusuna yönelik elde edilen bulgulara Tablo 2’de yer verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların Müdür Yetkili Öğretmenliğe Yönelik Tanımları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Müdür yetkili öğretmenlik tanımı	İdari işlerden sorumlu öğretmenlik	M1, M2, M4, M6, M11, M12	6	46
	İş yükü	M3, M5, M6	3	23
	Yaşamaya değer bir zorluk	M7, M10	2	15
	Eşini kaybetmiş anne	M8	1	8
	Süper kahramanlık	M9	1	8
Toplam			13	100

Tablo 2 incelendiğinde katılımcıların müdür yetkili öğretmenliği idari işlerden sorumlu öğretmenlik, iş yükü, yaşamaya değer bir zorluk, eşini kaybetmiş anne ve süper kahramanlık olarak tanımladıkları görülmektedir. Katılımcıların oluşturduğu tanımlamaların %46’sını müdür yetkili öğretmenliğin idari işlerden sorumlu öğretmenlik, % 23’ünü iş yükü, % 15’ini yaşamaya değer bir zorluk, % 8’ini eşini kaybetmiş anne ve %8’ini süper kahramanlık olduğunu belirten ifadeler oluşturmaktadır. Katılımcıların ilgili soruya yönelik vermiş oldukları cevapların bazıları şu şekildedir.

Birleştirilmiş sınıflı okullarda derse giren öğretmenlerden birinin idari işleri de yürütmesi (M4).

İş yükü, sorumluluğu fazla olan öğretmenliğin yanında idarecilik hevesi tattıran güzel bir görev (M6).

Müdür yetkili olmak bir bayan için eşini kaybetmiş bir anne olmak gibi bence. Babanın yapması gerekenler de onun üzerinde annenin yapması gerekenler de. Yine de her şeye rağmen çocuklarının hem isteklerini yerine getirmek zorunda hem de ihtiyaçlarını (M8).

Araştırmacıların müdür yetkili öğretmenlikle ilgili katılımcı algılarını ortaya çıkarmak amacıyla yöneltilmiş olduğu “Sizden ‘Müdür yetkili öğretmenlik..... benzer. Çünkü;’ cümlesini tamamlamanızı istesek nasıl bir metafor kullanırsınız?” sorusuna katılımcıların vermiş olduğu cevapların analizi ile elde edilen bulgulara Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3. Katılımcıların Müdür Yetkili Öğretmenlik İle İlgili Metaforları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%	
Metaforlar	Anne-babalık	M2, M5, M6	3	25	
	Puzzle	M1	1	8	
	Amelelik	M3	1	8	
	İsveç çakısı	M4	1	8	
	Dik dağa tırmanış	M7	1	8	
	Eşini kaybetmiş anne	M8	1	8	
	Superman	M9	1	8	
	Süper kahraman	M10	1	8	
	Ahtapot	M11	1	8	
	İkiye bölünmüş solucan	M12	1	8	
	Toplam			12	100

Tablo 3 incelendiğinde katılımcıların anne-babalık, puzzle, amelelik, İsveç çakısı, dik bir dağa tırmanış, eşini kaybetmiş anne, superman, süper kahraman, ahtapot ve ikiye bölünmüş bir solucan metaforlarını kullandıkları görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu (% 25) anne-baba metaforunu kullanmaktadır. M2’nin “Annelik ve babalığa benzer... Çünkü anne gibi doyurmak (öğretmek)..., baba gibi yönetmek zorundayım.” ifadesi dikkat çekicidir.

Diğer katılımcıların kullanmış olduğu metaforların da yine müdür yetkili öğretmenliğin çok yönlülüğüne işaret ettiği aşağıdaki örneklerden anlaşılmaktadır.

Ameleliğe benzer. Çünkü; okulun bütün yükünü tek başına sırtlanırsın hem birleştirilmiş sınıf hem de sanki müstakil müdürlük yapıyor musun gibi milli eğitime git gel işleri...(M3).

İsveç çakısı gibidir. Çünkü okulla ilgili her iş elinden gelir. Sınıfta öğretmen, ders dışında hademe, bahçıvan, tamiratçı, temizlikçi, yeri geldiğinde idareci... Kısaca her iş ile ilgileniyor (M4).

Müdür yetkili öğretmenlik süper kahramana benzer. Çünkü hem öğretmendir, hem müdür, hem hademe, hem de çocuklarının oyun arkadaşı (M10).

Bence müdür yetkili öğretmen bir ahtapot’a benzer. Çünkü onun ahtapotun kolları gibi birden fazla yönü vardır. Hem öğretmen, hem idareci, hem okulun hizmetlisidir (M11).

Araştırmanın üçüncü sorusunda “Müdür yetkili öğretmenlik uygulamasında ne tür sorunlarla karşılaşılıyorsunuz?” sorusuna cevap aranmış ve elde edilen veriler analiz edildiğinde Tablo 4’te yer alan bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 4. Müdür Yetkili Öğretmenlerin Karşılaştığı Sorunlar

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Karşılaşılan sorunlar	İdari işler	M3,M4,M5,M6,M7	5	17
	Zaman yetersizliği	M1,M2,M11,M12	4	14
	Ders sürecinin aksaması	M3,M4,M8,M11	4	14
	Fiziksel yetersizlikler	M2,M7,M12	3	10
	Toplantılar	M3,M4	2	7
	Maddiyat	M1	1	4
	Ulaşım	M3	1	4
	Personel işleri	M5	1	4

Devamsızlık takibi	M5	1	4
Cinsiyetten kaynaklı sorunlar	M8	1	4
Öğrencilerin geri kalması	M9	1	4
Tecrübesizlik	M10	1	4
MEM baskısı	M7	1	4
Sınıf yönetimi	M11	1	4
Veli sorunları	M12	1	4

Tablo 4’te yer alan bulgulara göre katılımcıların karşılaştıkları zorluklar; idari işler, zaman yetersizliği, ders sürecinin aksaması, fiziksel yetersizlikler, toplantılar, maddiyat, ulaşım, personel işleri, devamsızlık takibi, cinsiyetten kaynaklı sorunlar, öğrencilerin geri kalması, tecrübesizlik, MEM baskısı, sınıf yönetimi ve veli sorunları şeklinde kodlanmaktadır. Katılımcıların %17’sinin yaşadığı zorluklar idari işlerden kaynaklanırken; % 14’ünün ise zaman yetersizliği ve ders sürecinin aksamasından şikayetçi olduğu anlaşılmaktadır.

Katılımcıların bu konuda dile getirdiği bazı söylemlere aşağıda yer verilmektedir.

Kendini tamamen derslere ve öğrencilere ayıramıyorsun. Çünkü sana verilen zamanda idari işleri de yapmak zorundasın. Maddi konularda sıkıntılı çünkü okulun bütçesi olmuyor (M1).

İdare işlerini tamamlamaya çalışırken, 4 ayrı sınıftım olduğu için onlara yeterli zaman ayıramıyorum. Müdür yetkililik köy okullarında olduğu için özellikle teknoloji yardım alamıyorum ve zaman kaybediyorum. İnternet ve telefon kullanmakta zorlanıyorum (M2).

Zaman zaman ders saatine denk gelen toplantılara katılmak için sınıfımı bırakmak zorunda kalıyorum. Köyde sadece sabah gidip akşam gelen bir minibüs olduğu için evrak getir götür işlerinde sıkıntı yaşayabiliyorum. Taksi kullanmak zorunda kalıyorum (M3).

Bayan olarak cevap veriyorum. Orneğin jandarma, muhtar, sağlık çalışanları, vs hepsiyle tek başıma ben muhattap oluyorum. Bu yüzden illa ki derslerim bölünüyor (M8).

Katılımcıların, “Sizce müdür yetkili öğretmenliğin öğrencilere yansımaları nelerdir?” sorusuna vermiş oldukları yanıtlar analiz edildiğinde bu yansımaların olumlu ve olumsuz yönde olduğu görülmüştür. Bu bağlamda elde edilen veriler olumlu yansımalar ve olumsuz yansımalar temaları altında ele alınmıştır. Tablo 5’e bakıldığında müdür yetkili öğretmenlik uygulamasının öğrencilere olumlu yansımaları; sorumluluk bilinci gelişmesi, akran eğitimi, öz denetim becerisi geliştirme ve takım çalışması şeklinde sıralanırken olumsuz yansımaları; zaman ayıramama, kavram kargaşası, dikkat dağınıklığı ve disiplin sorunu şeklinde ifade edilmektedir.

Tablo 5. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Öğrencilere Yansımaları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Olumlu yansımalar	Sorumluluk bilinci gelişmesi	M7, M10	2	13
	Akran eğitimi	M4	1	6
	Öz denetim becerisi geliştirme	M4	1	6
	Takım çalışması	M8	1	6
Olumsuz yansımalar	Zaman ayıramama	M1, M2, M3, M4, M9, M11, M12	7	44
	Kavram kargaşası	M8	1	6
	Dikkat dağınıklığı	M9	1	6
	Disiplin sorunu	M12	1	6
Etkisi yok		M6	1	6

Tablo 5 incelendiğinde katılımcıların %13’ü bu uygulamanın öğrencilerin sorumluluk bilincini geliştirdiğini ifade etmektedir. M7’nin “Müdür yetkili öğretmendeki fazla sorumluluğu görerek öğretmenlerinin baş yardımcıları oluyorlar. Görev ve sorumluluk almak için adeta çırpınıyorlar.” yanıtı bu bulguyu destekler niteliktedir.

Fakat genele bakıldığında ise katılımcıların büyük bir çoğunluğunun bu uygulamanın öğrencilere etkisinin olumsuz yönde olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bu olumsuzluğun en fazla öğrencilere zaman ayıramamak şeklinde olduğu; devamında ise öğrencilerde kavram kargaşası oluşması, dikkat dağınıklığı ve disiplin sorunları şeklinde sıraladıkları görülmektedir. Katılımcıların ilgili soruya vermiş oldukları yanıtlardan bazı örnekler aşağıda örneklendirilmektedir.

Öğrencilere olumlu ve olumsuz yansımaları oluyor. Şöyle ki öğretmen idari işlere zaman ayırmaktan öğrencilerin zamanından almak zorunda kalıyor. Öğle araları ve teneffüsler yetersiz kalıyor. Çocuklarla ilgilenemiyorum. Ama şöyle bir durum oluyor; öğrenciler sınıfta öğretmen olmadan kendi kendini idare etmeyi öz denetimi öğreniyor. Küme çalışmaları sayesinde akran eğitimi ile öğreniyorlar (M4).

Öğretmenleri bir anda müdür oluyor ve bakış açıları değişiyor. 'Öğretmenim müdür oldunuz ya ödevimi yapmayınca beni okuldan atmazsınız değil mi?' diye sormustu bir öğrencim (M8).

Hangi kombinasyon olursa olsun(tek öğretmen, iki ya da üç öğretmenli bir. sınıf) sınıfın içinde öğrencinin seviyesinin ya altında ya üstünde bir çok öğrenci var. Müstakil sınıfta alacağın kazanımlara düşen ders sayısı, birleştirilmiş sınıf öğrencilerinde yarı yarıyadır. Örneğin müstakil sınıfta 10 saat olacak toplama işlemi birleştirilmiş sınıfta 5 saat olarak işlenir, 5 saati ödevlendirilme yapıp diğer seviyedeki sınıflarla ilgilenilir. Çocukların gelişim aşamaları göz önünde bulundurulursa ödevlendirme süreci çoğu çocukta boşa geçen zamandır. Çocuk öğretmen başka sınıfla ders işlediğinde dikkatini toplayamaz, hedefe ulaşamaz (M9).

Müdür yetkili öğretmenlik yapan öğretmen , öğrencilerin eğitim ve öğretim sürecinden çalıp, idarecilikle de uğraşmak zorunda olduğu için, öğrenciler olumsuz etkilenecek ve eğitim öğretim istenilen düzeyde olmayacaktır. Bazen öğretmen öğrencileri dersin ortasında bırakıp başka işlerle uğraşmak zorunda kalacaktır. Bu durum disiplini de etkileyecektir (M12).

Araştırmacıların bir diğer görüşme sorusu olan “ Sizce müdür yetkili öğretmenliğin öğretmenlere yansımaları nelerdir?” sorusuna katılımcıların vermiş oldukları cevaplara ait bulgular Tablo 6’da sunulmuştur. Bir önceki araştırma sorusunda olduğu gibi katılımcıların vermiş olduğu yanıtlar olumlu yansımalar ve olumsuz yansımalar şeklinde temalandırılmıştır.

Tablo 6. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Öğretmenlere Yansımaları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Olumlu yansımalar	Zamanı yönetme	M4,M9	2	12
	Tecrübe kazanma	M8, M10	2	12
	Planlı çalışma becerisi	M4	1	6
	Verimin artması	M5	1	6
	İdarecilik kavramını anlama	M6	1	6
	Motivasyon kaynağı	M7	1	6
Olumsuz yansımalar	Yorgunluk ve yıpranma	M3,M4,M10,M12	4	22
	Eğitim kalitesinin düşmesi	M1	1	6
	Kendine zaman ayıramama	M9	1	6
	Yetersizlik hissi	M2	1	6
	Müdür algısı oluşmaması	M11	1	6
	Meslektaşlarla ilişkilerin bozulması	M12	1	6

Tablo 6’ya bakıldığında birinci tema olan olumlu yansımalarla bağlı 6 kod oluşturulmuştur. Bunlar; zamanı yönetme, tecrübe kazanma, planlı çalışma becerisi, verimin artması, idarecilik kavramını anlama ve motivasyon kaynağı şeklinde sıralanmıştır. Katılımcıların %12’si öğretmenlik görevinde zamanı yönetme becerisi ve idari işlere yönelik tecrübe kazandığını, %6’sı ise planlı çalışma becerisi geliştirdiğini, veriminin arttığını, idareciliği daha iyi anladığını ve motivasyonunun yükseldiğini belirtmektedir. Bu temaya yönelik görüşlerden bazıları aşağıda örnek olarak verilmiştir.

... Eğer birden fazla öğretmen varsa okulda en azından birbirlerine yeri geldiğinde yardımcı olabilirler. Ama tek öğretmense okul saatleri yetersiz kalır. Tek olumlu yönü herhalde zamanı yönetme ve planlı çalışma alışkanlığı geliştirmesidir (M4).

Hem müdür hem öğretmen olduğu için diğer öğretmenlerle hiyerarşik olmayan bir ilişki kurar. Öğretmenler bu sayede daha verimli ve amaca dönük çalışırlar (M5).

Öğretmenliğe katkısı oldukça fazla. Öğretmen ve idareci arasındaki farkları görüp öğretmenin ve idarecinin görevlerini daha iyi ayırt edebiliyorsun. Ayrıca idare etme görevini üstlenince bunu derslerde de kullanabiliyorsun daha pratik olabiliyorsun (M6).

Deneyim kazanıyoruz. Hem sınıf yönetimini daha etkili hale nasıl getirebilirim diye kendimizi yırtıyoruz hem de idari işleri öğrendikçe 'vey be benim böyle bir hakkım mı varmış?' diye bilgi sahibi oluyoruz (M8).

Öğretmen olarak idari işlemleri öğrendim. Sınıfta yaptığım etkinlikleri etkilemedi. Sınıf ile idareciliği bir iş olarak değil de ayrı yapılacak iki iş gibi görülmesi gerekiyor. Çok öğretmen tanıdım ben idareciliği de yaptığım için günün bir saatini idari işlere ayırıyorum diyen. Sanırım önce iş tanımı yapılmalı. İdarecilik öğretmenliği etkilememeli. Merkezi bir okula geçtiğimde kendimi yeterli hissederek gideceğimden eminim. En başından kendimi yeterli hissetmedim tabiki. Ama zamanla ne yapmam gerektiğini ve yapabileceğime inanıp ona göre çalıştım. Bağımsız öğretmen olarak bir yıl çalıştım o yıla nazaran 3 yıldır daha çok koşturuyorum daha çok yoruluyorum. Ama değiştiğini düşünüyorum. Bir okul size emanet. Orayı ya güzelleştirirsiniz ya da umursamazsınız. Güzelleştirme kararı aldığımızda yoruluyorsunuz ama güzelleştirme şahit olmak emeklerinizin karşılığını görmek yetiyor (M10).

Müdür yetkili öğretmenlik uygulamasının öğretmenlere yansımalarında ikinci tema olan olumsuz yansımalarla ait yine 6 kod oluşturulmuştur. Bunlar; yorgunluk ve yıpranma, eğitim kalitesinin düşmesi, kendine zaman ayıramama, yetersizlik hissi, müdür algısının oluşmaması ve meslektaşlarla ilişkilerin bozulması şeklinde sıralanmaktadır. Tablo 6 incelendiğinde katılımcıların %22'sinin yorgunluk ve yıpranmadan şikayetçi olduğu görülmektedir. Katılımcıların olumsuz yansımalarla ilgili görüşlerinden bazılarına aşağıda yer verilmektedir.

Öğretmenin net bir şekilde kendini ve zamanını öğrencilere ayıramaması eğitimin daha kaliteli geçmesini engelliyor olabilir (M1).

Bir öğretmenin birden çok parçalara bölünmesi demektir. İdarecilik kısmının yanında birden çok seviyedeki öğrenciye hitap etmektir. Birinci sınıftaki çocuğa ses (harf) öğretirken 4. sınıftaki çocuğa iki basamaklı bölme işlemi göstermektir (M9).

Müdür yetkili öğretmen sınavsız, milli eğitim müdürlüğünün verdiği karara göre yapıldığı için öğretmenler üzerinde müdür algısı oluşmuyor (M11).

Müdür yetkili öğretmenlik yapan öğretmen gereğinden fazla çalışmak zorunda kaldığı için aşırı yorulacak ve çok kısa sürede motivasyonu düşecektir. Bu durumda yeri geldiğinde asabi olacak ve diğer öğretmenlerde etkilenecektir (M12).

Araştırmacıların müdür yetkili öğretmenlerin idarecilikli ilgili yaşadıkları sorunları ortaya çıkarmak amacıyla yönelmiş oldukları “Sizce müdür yetkili öğretmenliğin idarecilik görevine yansımaları nelerdir?” sorusuna yönelik katılımcıların vermiş oldukları yanıtların analiz sonuçları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7’de müdür yetkili öğretmenliğin idareciliğe yansımalarına dair 2 tema oluşturulmuştur. Bu temalar olumlu yansımalar (tecrübe edinme, EKYS hakkı, empati duygusu geliştirme, okulu sahiplenme) ve olumsuz yansımalar (iş yükü, statü sorunu, evrak takibinin yapılamaması ve stres) şeklinde adlandırılmıştır.

Tablo 7. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının İdareciliğe Yansımaları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Olumlu yansımalar	Tecrübe edinme	M1,M2,M4,M5, M8,M11	6	37
	EKYS hakkı	M4	1	6
	Empati duygusu geliştirme	M6	1	6
	Okulu sahiplenme	M10	1	6
Olumsuz yansımalar	İş yükü	M7,M9,M12	3	20
	Statü sorunu	M5, M11	2	13
	Evrak takibinin yapılamaması	M3	1	6
	Stres	M12	1	6

Tablo 7’yi incelendiğinde katılımcıların %37 gibi bir çoğunluğu bu uygulamanın kendilerine tecrübe kazanma imkanı verdiğini dile getirmektedirler. Yine % 6’sı ise müdür yetkililik yapmaları nedeniyle Eğitim Kurumları Yöneticiliği Sınavı’na (EKYS) girme hakkı bulunduğunu, kendilerinde empati duygusu geliştiğini ve okulu daha çok sahiplendiklerini belirtmişlerdir.

M10’un “... Öğretmenliğimin ilk yılında müdür yetkili öğretmen değilken sadece sınıfımı görürdüm gözüm. İdareci olduğumdan beri bütün okul benim. Dokunulmayan köşe bırakmadım. İdarecilikle bütün okulu sahiplendim.” ifadesi de bunu desteklemektedir. Müdür yetkililik uygulamasının olumlu yansımalarına aşağıdaki örnekler verilebilir.

İdareci olmamamıza rağmen yöneticilik işlerini öğreniyoruz. İlerde idareci olmak isteyenler için olumlu (M2).

İdarecilik görevi olarak bir staj aşaması gibi düşünülebilir. Hiç bir şey bilmeden direk müdür yetkili olarak göreve başlandığında her şeyi sorarak araştırarak kendi başına öğreniyorsun. Tecrübesizsin, milli eğitim senden her işi yapmanı bekliyor. Mecbur öğrenmekten başka çaren kalmıyor. İleriye dönük olarak müdür yetkili öğretmenlik yapanların EKYS'ye direk girme önceliği oluyor. Bu bir avantaj olabilir. Ayrıca ileri de idarecilik yapacaklar için de tecrübe kazanmış oluyor (M4).

İleride idarecilik yapabilirim ya da asla yapamam gibi düşünceler bu evrede yeşeriyor. İdarecilik görevinde öğretmenleri daha iyi anlayabiliyorsun her şeye üstten bakan değil de öğretmen gibi düşünüp kararları ona göre alabiliyorsun (M8).

İkinci tema incelendiğinde ise katılımcıların %20'si idarecilikte iş yükünün arttığını, %13'ü statü belirsizliği yaşadığını, %6'sı evrak takibinde zorlandığını ve stres yaşadıklarını belirtmektedirler. Katılımcıların bu temaya yönelik ifadeleri aşağıdaki gibidir.

Tek başına tüm yükü sırtlanan müdür yetkili öğretmen yönetsel konularda uzmanlaşır. Sorumluluğu müstakil bir müdür sorumluluğu iken gördüğü saygı ve özlük hakları konusunda diğer yöneticiler karşısında ezilir (M5).

Müdür yetkili öğretmenlik idareciliği öğrenmek açısından olumlu. Fakat genelde öğretmenler kendini müdür olarak görmüyor. Bunda milli eğitimin de katkısı var. Çünkü çoğu zaman toplantılara bile çağırılmıyorlar. Yönetmelikte bile bazen idareci deniliyor bazen hayır öğretmendir deniliyor. Yönetmelikte bile çelişki oluyor (M11).

Müdür yetkili öğretmen ne tam bir öğretmenlik ne de tam bir idarecilik yapamayacaktır. Bu durumda idarecilik görevlerini aksatacaktır. Öğrencilerin eğitiminden zaman bulduğu kadar idarecilik yapabilir. Ayrıca yorgun ve stresli olacaktır (M12).

Görüşme sorularından “ Sizce müdür yetkili öğretmenliğin eğitim öğretim sürecine yansımaları nelerdir?” sorusuna yönelik veri analizlerinde elde edilen bulgulara Tablo 8’de yer verilmektedir. Bu tabloda da yine iki tema oluşturulmuştur. Müdür yetkili öğretmenliğin eğitim öğretim sürecine yansımaları için oluşturulan olumlu yansımalar temasında öz denetim becerisi geliştirme şeklinde bir kod kullanılmıştır. Olumsuz yansımalar temasında ise süreçte aksaklıklar, zaman sorunu, müfredatın yetişmemesi, verimin düşmesi, öğrencide motivasyon düşüklüğü kodları göze çarpmaktadır.

Tablo 8. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Eğitim Öğretim Sürecine Yansımaları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Olumlu yansımalar	Öz denetim becerisi geliştirme	M5,M6,M10	3	17
	Süreçte aksaklıklar	M1,M2,M3,M4,M8, M11,M12	7	39
	Zaman sorunu	M4,M11 M12	3	17
	Verimin düşmesi	M4,M7,M9	3	17
Olumsuz yansımalar	Müfredatın yetişmemesi	M4	1	5
	Öğrencide motivasyon düşüklüğü	M9	1	5

Tablo 8 incelendiğinde katılımcıların %17’lik bir kısmı bu uygulamanın öğrencilerin öz denetim becerilerini arttırdığını ifade etmektedirler.

“Öğrencilerim sınıf dışında da yapmam gereken işlerin olduğunun bilincine vardıklarında beni yormamak adına daha uyumlu davranıyorlardı. Öğretmenim birlikte bahçedeki otları temizleyelim siz işinizi bitirin dediklerini biliyorum...” diyen M10’un bu ifadesi de olumlu yansımalara örnek verilebilir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%39) müdür yetkili öğretmenlik uygulamasının eğitim öğretim süreci ile ilgili aksaklıklara neden olduğunu ifade etmişler; %17’sinin eğitim öğretim süreciyle ilgili zamandan kaynaklı sorun yaşadıklarını ve verimin düşmesini dile getirdiklerini belirtmişler ve %5’i ise müfredatın yetişmemesi ve öğrencide motivasyon düşüklüğü sorununu söylemişlerdir. Katılımcıların bu temaya yönelik ifadelerinden bazıları aşağıdaki belirtilmiştir.

Eğitim öğretim sürecini tamamen olumsuz etkilediğini düşünüyorum. Çünkü müdür yetkili öğretmenlik yaparken ders süreci aksıyor. Evrak işleri, gelen gidenle ilgilenme, toplantılara katılma derken sınıfta geçirilen süre kısıtlanmaya başlıyor. Müfredatla belirlenen, yetiştirilmesi gereken konular var. Ders süreci aksadıkça konular yetişmiyor. Ona göre farklı yöntem teknik uygulaması yapamıyoruz. En kısa ve net bir şekilde konuları vermeye yetiştirmeye çalışıyoruz (M4).

Büyük okullardaki imkanlar köy okullarında yok. Bu yüzden müdür yetkili öğretmen okulun herşeyiyle ilgilenmek zorunda. Bazen soba yakıyor, bazen boya yapıyor, bazen okulu temizliyor. Bu da ister istemez öğretmeni yoruyor. Sınıfına odaklanmak yerine başka işlerle uğraşılıyor.zaman kaybını çok yaşadığını düşünüyorum (M11).

Eğitim ve öğretim süreci olumsuz etkilenmektedir. İdare işlerinden dolayı eğitim ve öğretime ayrılan zamandan çalmak zorunda kalıyoruz. Bu da eğitim ve öğretim sürecini sekteye uğratıp, istenilen hedeflere zamanında ulaşmamızı engelliyor (M12).

Araştırmacıların müdür yetkili öğretmenliğin velilere etkisini ortaya çıkarmak amacıyla katılımcılara yönelmiş olduğu “ Sizce müdür yetkili öğretmenliğin veliye yansımaları nelerdir? ” sorusu ile elde edilen verilerin analiz sonuçları Tablo 9’da verilmektedir. Katılımcıların vermiş olduğu yanıtlardan yola çıkarak toplam 2 temaya; 1. temada 4 koda ve 2. temada ise tek bir koda ulaşılmıştır. Etkisi var olarak adlandırılan 1. temanın kodları frekanslarına göre; karşılıklı beklenti artışı, değer algısının değişmesi, iletişim kolaylığı ve iş yükünün artması şeklinde sıralanırken etkisi yok teması etkilenmiyor koduyla gösterilmiştir.

Tablo 9. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Veliye Yansımaları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Etkisi var	Karşılıklı beklenti artışı	M1,M4,M11,M12	4	31
	Değer algısının değişmesi	M7,M8	2	15
	İletişim kolaylığının sağlanması	M6,M10	2	15
	İş yükünün artması	M4	1	8
Etkisi yok	Etkilenmiyor	M2,M3,M5,M9	4	31

Tablo 9 ele alındığında katılımcıların %31’i veli ile öğretmenin bu süreçte karşılıklı beklentilerinin arttığını; %15’i değer algısının değiştiğini, %15’i iletişim kolaylığının sağlandığını ve % 8’i iş yükünün arttığını ifade ederlerken katılımcıların %31’i velinin bu süreçten etkilenmediğini söylemeleri ile dikkat çekmektedir. Katılımcıların bazı cümleleri aşağıda örnek olarak verilmiştir.

Veliler öğretmenlerin daha çok öğrenciler ile ilgilenilmesini istiyorlar (M1).

Birleştirilmiş sınıflı okullarda farklı şubelerin bir arada olması velilerin de istediği bir durum değil. Böyle okullarda veli bir tık daha fazla ilgi bekliyor öğretmen. Aynı şekilde öğretmen de veliden bekliyor aynı çabayı. Eğer karşılıklı anlayış ve veli işbirliği sağlanırsa öğrenciler için de iyi olacaktır. Müdür yetkili öğretmenlerin veli ile iletişiminin sağlam olması gerekiyor. Velilerin de iş yükü artıyor (M4).

Coğrafyaya özgü değişiklik gösterdiğini düşünüyorum. Öğretmene ve eğitime değer vermeyen bir coğrafyada müdür yetkili öğretmen de aynı muameleyi görüyor (M7).

Velilerim müdür yetkili öğretmen olduktan sonra daha çok zeytin getirmeye başladılar (M8).

Veliler müdür olmasını seviyor okulda. Hem derse giren hem de idareci olan öğretmenle öğrenci hakkında daha rahat konuşuyor. Öğretmenin kendini anladığından emin oluyor...(M10).

Veliler de bu durumdan rahatsızlar. Hocam siz müdür müsünüz? Yoksa öğretmen misiniz? diye soruyorlar. Bazı veliler dersin ortasında gelip belge istiyorlar. Dersten sonra gelin dediğimde kimisi tamam dese de bazıları sınırleniyorlar. Bu durumda ders devamlı bölünmüş oluyor. Bazı velilerde dersin bu şekilde sık sık bölünmesinden rahatsız oluyorlar (M12).

Bir diğer araştırma sorusu olan “Sizce müdür yetkili öğretmenliğin ailenize yansımaları nelerdir?” sorusundan elde edilen veri analizlerine ait bulgulara Tablo 10’da yer verilmektedir. Tek tema altında toplanan yanıtlardan 5 kod oluşturulmuştur. Oluşturulan kodlar sırasıyla vakit ayıramama, stres, ekonomik kayıp, zaman yönetimi ve gurur duyma olarak ifade edilmektedir.

Tablo 10. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasının Aileye Yansımaları

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
Aileye yansımalar	Vakit ayıramama	M1,M2,M3,M4,M5 M7,M10,M11,M12	9	64
	Stres	M5,M9	2	15
	Ekonomik kayıp	M12	1	7
	Zaman yönetimi	M6	1	7
	Gurur duyma	M8	1	7

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların %64'ü ailelerine vakit ayıramadıklarını, %15'i iş yükünden kaynaklı stres yaşadıklarını, %7'si ekonomik kayıp yaşadıklarını, %7'si zaman yönetimi konusunda sorun yaşadıklarını ve %7'si gurur duyduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcılara ait bazı ifadeler aşağıda verilmiştir.

Öğrencilerin eğitim öğretim faaliyetleri ile gece gündüz meşgul olan öğretmen ilçe amirlerine hesap verme stresi ile de ailesine pek vakit ayıramayabilmektedir (M5).

Tabi ki olumsuz yansımaları oluyor. En önemlisi aileme yeteri kadar zaman ayıramamdan şikayetçiler. Çünkü çocuklar için ayrı hazırlık yapıyorum. İdarecilik işleri için ayrı hazırlık yapıyorum. Çoğu zaman okuldan geç çıkıyorum ve milli eğitime gidiyorum. Bu durum eve çok gitmeme sebep oluyor. Bunun dışında aşırı yorgun olduğum için çocuğuma zaman ayırıp oynayamıyorum. Maddi olarak cebimden okula para harcamak zorunda kaldığım için ailem etkileniyor (M12).

İdare etme işi daha çok ön plana çıkıyor. Aile içinde birden fazla işi üstlenirken Çok güzel idare edip durumu yönetebiliyorsun (M6).

Tabii onlar da geçici bile olsa kızım müdür diye övünebiliyor. Emekli babamın ise ilk tepkisi 'Maaşına katkısı var mı maaşına? Diye sormasıydı (M8).

Okul dışı işlerle uğraştınız zaman ailenize ayıracak zamanınız azalıyor. Bu aslında öğretmenliğin de doğasında var. Çoğu öğretmen eve gelince veliler ile muhatap oluyor. Müdür yetkili öğretmen çoğu evrak işini evinde yapıyor. Çünkü okulda sınıfıyla ilgilenmek istiyor. aşırı yoğun olmamakla birlikte milli eğitim müdürlüğüne gidip gelmek vakitini alıyor. Akşam da veli ile muhatap olmak bir yünden işinizi eve taşıyor. çocuğunuza düzgün vakit ayırmak zorlaşıyor (M11).

Son olarak katılımcılara “Müdür yetkili öğretmenlik uygulamasından kaynaklanan sorunların giderilmesi için önerileriniz nelerdir?” sorusu sorulmuş; elde edilen bulgulara Tablo 11’de yer verilmiştir.

İlgili soruya verilen yanıtların analiz edilmesi ile 4 tema oluşturulmuştur. Bu temalar idarecilikte karşılaşılan sorunlara yönelik öneriler, ekonomik açıdan öneriler, fiziki donanımına yönelik öneriler, diğer öneriler şeklinde isimlendirilmiştir. Tablo 11’de de görüldüğü gibi birinci tema ile ilgili 6 (iş yükü azaltılmalı, müstakil müdürlüklerce yönlendirme yapılmalı, idareci normu verilmeli, ortak idareci görevlendirilmeli, idarecilik eğitimi verilmeli ve özlük hakları düzenlenmeli), diğer temalarla ilgili 2’şer koda (ek ders artırımı, okula ödenek verilmesi, teknolojik alt yapı sağlanmalı, okul ihtiyaçları karşılanmalı, yardımcı personel verilmeli, veli desteği sağlanmalı) ulaşılmıştır.

Tablo 11. Müdür Yetkili Öğretmenlik Uygulamasına Yönelik Çözüm Önerileri

Tema	Kod	Katılımcılar	f	%
İdarecilikte karşılaşılan sorunlara yönelik öneriler	İş yükü azaltılmalı	M1,M3,M5,M8, M10,M11,M12	7	31
	Müstakil müdürlüklerce yönlendirilmeli	M2,M8	2	9
	İdareci normu verilmeli	M9,M12	2	9
	Ortak idareci görevlendirilmeli	M4	1	5
	İdarecilik eğitimi verilmeli	M6	1	5
	Özlük hakları düzenlenmeli	M11	1	5
Ekonomik açıdan öneriler	Ek ders artırılmalı	M3,M12	2	9
	Okula ödenek verilmeli	M1	1	5
Fiziki donanımına yönelik öneriler	Teknolojik alt yapı sağlanmalı	M2	1	5
	Okul ihtiyaçları karşılanmalı	M7	1	5
Diğer öneriler	Yardımcı personel verilmeli	M3,M11	2	9
	Veli desteği sağlanmalı	M4	1	5

Tablo 11’de görüldüğü üzere birinci tema ile ilgili en göze çarpan kod iş yükünün azaltılması yönündedir. Katılımcıların çoğunluğu (%31) üzerlerinde bulunan iş yükü fazlalığından rahatsızlık duymaktadırlar. Bu durumu M5 şu şekilde ifade etmektedir:

“Müdür yetkili öğretmenlerin üzerinden ek ders maaş terfi vs iş yükünün alınarak azami ölçüde eğitim öğretime enerji ayırması sağlanmalıdır.”

Benzer şekilde M12’inin “... 3- Müdür yetkili öğretmenlerden beklenti, müdürlerden beklenen beklenti kadar olmamalıdır.4- Çok önemli işler dışında, iş yükü verilmemelidir.” ifadeleri de müdür yetkili öğretmenlerin iş yükü ile ilgili önerdiği çözümleridir.

Bir başka dikkat çeken öneri ise müdür yetkili öğretmenlik görevi verilen öğretmenlerin tecrübesizlikleri ile ilgili sorunları gidermeye yönelik sunulan çözüm yollarıdır. Katılımcılardan M6'nın "Göreve başlarken hiçbir şey bilmeden başlanılıyor bu yüzden bu konuda daha iyi eğitimler verilmelidir. Gerek evrak gerek iletişim gerekse idarecilik ve öğretmenlik görevlerini beraber yürütme bunlar daha iyi şekilde öğretilmelidir gerekirse uygulamalı eğitimlerle." ifadesi buna yönelik bir örnektir.

Bu soru ile ilgili katılımcılara ait bazı örnek söylemler aşağıda belirtilmiştir.

İdare işlemlerini milli eğitim yapabilir iş yükü azaltılır bu şekilde. Az da olsa maddi imkan sağlanırsa okulun ihtiyaçları çözülebilir (M1).

İlk olarak teknolojik sıkıntılar giderilmeli. Öğretmenin işi hızlandırılması. ihtiyaçları dikkate alınmalı. küçük okul olduğu için göz ardı edilmemeli. İdarecilikte çok iyi olmadığı düşünülerek merkez bir okul seçilerek oradaki idarecilerden yardım alması sağlanmalı (M2).

Her okula temizlik ve ısınma işi için bir görevli mutlaka verilmeli. Yapılacak olan toplantılara çok zorunlu olmadıkça müdür yetkili öğretmenlerin katılması zorunlu tutulmamalı toplantı ile ilgili SMS gönderilmeli. Ya da tüm bunlar yapılmıyorsa tatmin edici bir ücret ödemeli (M3).

Müdür yetkili öğretmenlik uygulaması başlı başına bir sorun. Müdür yetkili öğretmenlik yerine birleştirilmiş sınıfların 3-4 tanesini birleştirerek onlara ayrı bir idareci görevlendirilmesi öğretmenin de yükünü hafifletecektir. Bu idareci her gün farklı bir okula giderek idarecilik işlerini yürütebilir. Bu uygulama devam ettirilecekse eğer o zaman veli-öğretmen-öğrenci iş birliği sağlanmalı, veli ile öğretmen koordineli bir şekilde çalışarak aksaklıkları gidermeye çalışmalıdır (M4).

Küçük okula bağımsız bir müdür ataması yapılması mantıklı değil. Köyde çok sorun yaşadım ama aşamadığım bir problem olmadı. Önce veliler Yardımcı olmuyor diye yakınırdım. Zamanla beni tanıdıkça Yardımcı olduklarını gördüm. Köy okullarındaki imkanların arttırılması gerekiyor. İdareciliğin iş yükü sınıfın iş yükü çok fazla. Bazı evrakların hazırlanıp dosyalanmasını anlamsız buluyorum. Bunların hazırlanması talep edilmeyebilir. Okul saatleri içerisinde işlerin tamamlanması için düzenleme yapılabilir (M10).

Önce yönetmelikte müdür yetkili öğretmenin tanımı yapılmalı. Öncelikle idareci mi öğretmen mi bunun belli edilmesi gerekir. Mesela destek odasında idareci olduğunuz için görev alamazsınız deniliyor ama iyepte görev alabiliyor. Bence müdür yetkili öğretmenlik idarecilik tanımı dışında olmalı. Mesela idareci olarak düşünüldüğü için satranç kursu veremiyorum. Köy çocuklarının da bu fırsatlardan yararlanması gerekir. Ayrıca iş yükünün azaltılması gerekir. Milli eğitim müdürlüklerinde köy okullarının idari işini yapacak personele yer verilmeli. Hizmetlisi olmayan çok okul var. Her köy okuluna bir personel verilmeli (M11).

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

İlgili araştırmada müdür yetkili öğretmenlik; idari işlerden sorumlu öğretmenlik, iş yükü, yaşamaya değer bir zorluk, eşini kaybetmiş anne ve süper kahramanlık şeklinde tanımlanmıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde müdür yetkili öğretmenlik ile ilgili çeşitli tanımlamalara ulaşılmıştır. Araştırmacılar, genellikle müdür yetkili öğretmenliği birleştirilmiş sınıflı okullarda idarecilik görevini yerine getiren kişi olarak tanımlamaktadırlar (Çam Tosun ve Filiz, 2017; Samancı, 2016; Üstün ve Çam, 2016). Milli Eğitim Bakanlığı'nın Okul Öncesi ve İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 42.maddesinde ise "Bağımsız müdürlüğü bulunmayan ilkokullarda sınıf öğretmenlerinden biri müdür yetkili öğretmen olarak görevlendirilir. Müdür yetkili öğretmen, müdürün görev, yetki ve sorumluluklarını üstlenir." şeklinde bir tanımlama mevcuttur. Buradan da anlaşılacağı gibi müdür yetkili öğretmen müstakil müdürlüğü bulunmayan kurumlarda yani birleştirilmiş sınıflı okullarda müdüre verilen tüm görev ve sorumluluklarını yerine getirmekle yükümlüdür.

Araştırmanın ikinci araştırma sorusuna yönelik yapılan görüşmelerde elde edilen veriler analiz edildiğinde, müdür yetkili öğretmenlerin bu uygulamaya yönelik birçok soruna değindikleri; hem olumlu hem de olumsuz düşünceleri olduğu tespit edilmiştir. Keser Özmantar ve Civelek (2017), müdür yetkili öğretmenlik ile ilgili lisans öğrencileriyle yaptıkları araştırmada elde ettikleri görüşleri deneyim kazanma, yöneticiliğe geçişte avantaj sağlama, güç sahibi olma, mesleki gelişim sağlama, otorite kurma, kendi kendini yönetme, disiplin oluşturma, kendi sistemini uygulama, köy hayatını tanıma, ücret, öğrencilerle güçlü ilişkiler kurma, bürokrasiyi azaltma, insan gücü tasarrufu sağlama şeklinde kodlamışlardır. Elde edilen bu bulguların araştırmada elde edilen bulguları ufak farklılıkları da olsa destekler nitelikte olduğu görülmektedir. Bilir (2011) ise müdür yetkili öğretmenliğin olumlu yanlarını "...öğrenciler kendi kendilerine ve bir başkasına nasıl

yardım edeceklerini öğrenirler. Küme ve grup çalışmaları yoluyla öğrencilerin sosyalleşmesine, sorumluluk duygularının gelişmesine ve liderlik özelliklerinin ortaya çıkmasına olanak sağlaması gibi pek çok olumlu yanları bulunmaktadır.” (s. 19) şeklinde ifade etmektedir.

Ayrıca bu araştırmada müdür yetkili öğretmenliğin öğrenci açısından olumlu yansımaları olduğu ortaya çıkmıştır. Ancak ilgili literatür tarandığında bu uygulamanın çoğunlukla olumsuz yönleri ve buna yönelik çözüm önerileri üzerinde durulduğu görülmektedir.

İlgili çalışmada müdür yetkili öğretmenliğin olumsuz yansımalarına yönelik elde edilen bulguların Keser Özmantar ve Civelek (2017)'in elde ettikleri bulgularla benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır. Kubanç ve Şama (2016) müdür yetkili öğretmenliği eğitim öğretim süreci, personel işleri, öğrenci işleri ve idari işlere yönelik sorunları açısından ele almaktadırlar. Dal'da (2016) araştırmasını müdür yetkili öğretmenlikte eğitim öğretim işleri, personel işleri, öğrenci işleri, okul işleri, idari ve sosyal işler alanlarındaki karşılaştıkları sorunlar olarak sınırlandırmış olup benzer bulgulara ulaşmaktadır.

Ayrıca katılımcıların müdür yetkili öğretmenlik uygulamasındaki sorunların üstesinden gelinmesi için iş yükü azaltılmalı, müstakil müdürlüklerce yönlendirilmeli, idareci normu verilmeli, ortak idareci görevlendirilmeli, idarecilik eğitimi verilmeli, , özlük hakları düzenlenmeli, ek ders artırılmalı, okula ödenek verilmeli, , teknolojik alt yapı sağlanmalı, okul ihtiyaçları karşılanmalı, yardımcı personel verilmeli ve veli desteği sağlanmalı gibi birtakım önerilerde buldukları görülmüştür. Keser Özmantar ve Civelek'in (2017) elde etmiş olduğu bulgularda başka öğretmen atama, merkezi müdürlük oluşturma, danışmanlık verme, başka okuldan müdür görevlendirme, birleştirilmiş sınıfları kaldırma, ücret ödeme müdür atama, müdür yetkili öğretmenlik zümresi oluşturma, tüm öğretmenlere müdürlüğü paylaşırma, derslik sayısını artırma, değiştirmeye gerek yok, öğretmenlere yöneticilik eğitimi verme ve gezici müdür atama gibi birtakım öneriler sunulmuştur. Yine Kubanç ve Şama'nın (2016) çalışmalarında da benzer bulgulara ulaştıkları görülmektedir. Her iki araştırmadaki bulgular ile ilgili araştırmadaki bulguları destekler niteliktedir.

Birleştirilmiş sınıflı okullarda müdür yetkili öğrenen olarak görev yapan öğretmenlerin bu uygulamaya yönelik görüşleriyle ilgili elde edilen bulgulara bakıldığında daha çok olumsuz görüş bildirdikleri görülmektedir. Bu durumun gerekçesi olarak ise çoğunlukla iş yükü fazlalığı, idarecilik görevinin vermiş olduğu baskı, eğitim öğretim sürecinde aksaklıklar ve bu aksaklıkların öğrencilere yansımaları belirtilmektedir. Katılımcıların ifadelerinden yola çıkarak bu araştırmanın en önemli sonucu; müdür yetkililiğin idarecilik-eğitim öğretim süreci-öğrenci açısından bir bütün olarak ele alındığı ve bunlardan herhangi birinden kaynaklı sorunun diğerlerini de olumsuz etkilediğidir. Diğer önemli bir sonuç ise müdür yetkili öğretmenlik görevi verilen öğretmenlerin bu konu ile ilgili yeterli donanıma sahip olmamalarıdır. Müdür yetkili öğretmenlik ve birleştirilmiş sınıflı okullara yönelik tek eğitimin lisans düzeyinde verildiği fakat bu eğitimin de yetersiz kaldığı aşıkardır. Bu bağlamda, hem göreve yeni başlayacak hem de ilk defa müdür yetkililik yapacak öğretmenlere yönelik hizmetiçi eğitim etkinliklerine yer verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca müdür yetkili öğretmenlik görevi verilirken (tek öğretmenli okullar hariç) kıdem, brans, kadroluluk durumuna bakılmaksızın gönüllülük esasına dayalı bir görevlendirme yapılması da işlerin daha kolay ve istekli yürütülmesine olanak sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akyüz, Y. (2018). *Türk eğitim tarihi: M.Ö.1000- M.S.2018*. (30.Baskı). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28.
- Bilir, A. (2008). Birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında öğretmen ve öğretim gerçeği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 41(2), 1-22.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2019). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. (27.Baskı). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Creswell, J. W. (2020). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni* (3.Baskıdan Çeviri). (Çeviri Editörleri: M. Bütün& S.B. Demir), Ankara: Siyasal Yayın Dağıtım.
- Çam Tosun, F. & Filiz, T. (2017). Müdür yetkili sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları ekonomik ve okul işletmesiyle ilgili sorunlar. *İlköğretim Online*, 16(3), 978-991.

- Dal, E. (2016). *Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan müdür yetkili öğretmenlerin okul yönetiminde karşılaştığı sorunlar: Denizli ili örneği*. (Yayımlanmamış Tezsiz Yüksek Lisans Projesi). Pamukkale Üniversitesi, Denizli.
- Elma, C. (2013). Birleştirilmiş sınıflı okullarda görev yapan öğretmenlerin yönetim ve eğitim sürecinde karşılaştıkları sorunlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 23, 75-87.
- Erdem, A. R. (2019). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim*. (Genişletilmiş 8.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1982). *Eğitimde program geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınevi.
- Güven, İ. (2015). *Türk eğitim tarihi*. (7.Baskı). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Keser Özmantar, Z. & Civelek, Ş. (2017). Sınıf öğretmenleri ve sınıf öğretmeni adaylarının bakış açısıyla müdür yetkili öğretmenlik uygulaması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 323-34.
- Kubanç, Y. & Şama, E. (2017). Müdür yetkili öğretmenlerin yaşadıkları sorunlara ilişkin görüşleri: Van ili örneği. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17 (1), 268-285.
- Kürkçü, R. (2017). The Study of academic procrastination behaviours of the students of secondary education in terms of some variables. *Journal of Current Research on Social Sciences*, 7(2), 385-392.
- Kürkçü, R., Ağca, G., Çakır, E. & Vural, Ç. F. (2018). Spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin akademik erteleme düzeylerinin karşılaştırılması. *Diyalektolog*, 18, 253-260.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (3.Basımdan Çeviri). (Çeviri Editörü: Prof. Dr. S. Turan), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*(3.Baskıdan Çeviri).(Çeviri Editörleri : M. Bütün & S. B. Demir). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Samancı, O. (2016). *Birleştirilmiş sınıflarda öğreti*. (3.Basım). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık
- Sönmez, V. (1994). *Eğitim felsefesi*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Summak, M. S., Summak, A. E. G. ve Gelebek, M. S. (2011). Birleştirilmiş sınıflarda karşılaşılan sorunlar ve öğretmenlerin bakış açısından olası çözüm önerileri: Kilis ili örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(3), 1221 -1238.
- Şahin, Ç. (2015). Birleştirilmiş sınıflara ilişkin temel bilgiler. (Ed. Ç. Şahin). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim* (3-5). (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Ünver, N. (2015). Birleştirilmiş sınıflarda görev yapan müdür yetkili öğretmenin görevleri ve birleştirilmiş sınıflı okullarda resmi yazışmalar. (Ed. Ç. Şahin). *Birleştirilmiş sınıflarda öğretim* (291-308). Ankara: Pegem Akademi ve Yayıncılık.
- Üstün A. & Çam, E. (2016). Müdür yetkili öğretmenlerin liderlik stilleri ile okul müdürlerinin liderlik stillerinin karşılaştırılması. *Sosyal Bilimler Dergisi*,6, s. 63-73.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yurdakal, H. İ. (2018). Değişen sınıf öğretmenliği lisans program içeriğinin incelenmesi. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(29), 1483-1499.

İnternet Kaynakları

- <http://www.kamuajans.com/egitim-personeli/bakan-selcuk-tan-birlestirilmis-sinif-aciklamasi-h545069.html> (24.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)
- <https://www.mevzuat.gov.tr/> (03.04.2020 tarihinde erişilmiştir)
- <https://www.mebpersonel.com/meb/her-sinifa-bir-ogretmen-masraflari-ve-zahmetli-h222581.html> (24.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)
- <http://www.nirvanasosyal.com/h-392-nitel-arastirmada-veri-analizi-tema-analizi-betimsel-analiz-icerik-analizi-ve-analitik-genelleme.html> (25.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)

<http://2023vizyonu.meb.gov.tr/> (25.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)

<https://www.ogretmenlersitesi.com/birlestirilmis-siniflarin-basarisi-ve-tukenmislik-yasayan-ogretmenler-tbmm-gundeminde/52069/> (25.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)

<https://www.ogretmenlersitesi.com/--039-birlestirilmis-sinifli-okullar-kapatilmalidir--039/40836/>(25.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)

<https://www.ogretmenlersitesi.com/mudur-yetkili-ogretmenlerin-8-onemli-sorunu/48801/>(25.04.2020 tarihinde erişilmiştir.)